«Σικελιανός: Μέτρο πάντων ο άνθρωπος», του Γιάννη Φαλκώνη

Κείμενο - Σκηνοθεσία: Γιάννης Φαλκώνης
Μουσική: Κυριάκος Σφέτσας
Φωτισμοί: Δημήτρης Κουτάς
Σκηνικά & Κοστούμια: Έφη Γερουλάκου
Σκηνική & Ενδυματολογική επιμέλεια: Γιάννης Βλάχος
Βίντεο: "576Digital Production"
Παραγωγή: "ACT FOR ART MAKE"
Διεύθυνση παραγωγής: Μαριάννα Κοντούλη
Οργάνωση παραγωγής: Μιχάλης Μαρκάτης
Επικοινωνία: "CALD/Le Canard qui Parle"
Σχεδιασμός αφίσας: Μιχάλης Παπαντωνόπουλος

Ερμηνείες, με σειρά εμφάνισης: Γεωργία Ζώη, Αλέξανδρος Νταβρής, Αλεξάνδρα Καρακατσάνη, Γιάννης Γαβρίλης

Θαυμάσια παράσταση, εμπνευσμένη από τη ζωή και το έργο του κορυφαίου ποιητή μας Άγγελου Σικελιανού, ο οποίος οραματίστηκε την παγκόσμια ειρήνη, μα και αναβίωσε το αρχαίο δράμα, στους Δελφούς. Το αρχαιοελληνικό πνεύμα και τα υψηλά ιδεώδη, με τα οποία ήταν μπολιασμένος ο Σικελιανός, τον ενέπνευσαν στο να δημιουργήσει ένα παγκόσμιο πνευματικό κέντρο, στους Δελφούς, με σκοπό τη συναδέλφωση των λαών («Δελφική Ιδέα»). Για τον σκοπό αυτόν, ο Σικελιανός, με τη συμπαράσταση και την οικονομική στήριξη της πρώτης συζύγου του, Εύας Πάλμερ (Eva Palmer), διοργάνωσε τις Δελφικές Εορτές, με τις παραστάσεις: «Προμηθέας Δεσμώτης» (1927) και «Ικέτιδες» (1930), του Αισχύλου, στο αρχαίο θέατρο των Δελφών. Για τις πρωτοβουλίες του αυτές, η Ακαδημία Αθηνών τού απένειμε (1929) αργυρό μετάλλιο. Οι Δελφικές Εορτές πραγματοποιήθηκαν με μεγάλη επιτυχία, αλλά οδήγησαν σε οικονομική καταστροφή και χωρισμό του ζεύγους. Το 1940, ο Σικελιανός παντρεύτηκε την Άννα Καραμάνη.

Όλ' αυτά ζωντανεύουν στη σκηνή του θεάτρου «Αλκμήνη» χάρη στα αξιέπαινα κείμενα που συνέθεσε ο σπουδαίος και πολυπράγμονας Λευκαδίτης δημιουργός Γιάννης Φαλκώνης, έχοντας, φαντάζομαι, πραγματοποιήσει μεγάλη έρευνα για τη ζωή και το έργο του Άγγελου Σικελιανού, σκηνοθετώντας με εμπνευσμένο αλλά και ρεαλιστικό τρόπο την παράσταση, όπου προβάλλεται η συμβολή του Σικελιανού στην εμψύχωση του ελληνικού λαού στα χρόνια της γερμανικής κατοχής (1941 - 1945) στη χώρα μας, αλλά και του παγκοσμίου σαλπίσματος ειρήνης, που είχε απευθύνει ο ποιητής, κάνοντας και τους σημερινούς θεατές κοινωνούς της μεγαλειώδους προσφοράς του. Στο θαυμαστό αποτέλεσμα συνέβαλαν η έξοχη μουσική του Κυριάκου Σφέτσα, οι υποβλητικοί φωτισμοί του Δημήτρη Κουτά, τα ωραία σκηνικά και τα αντίστοιχα κοστούμια της Εφης Γερουλάκου και η δημιουργική σκηνική κι ενδυματολογική επιμέλεια του Γιάννη Βλάχου.

Αξιοθαύμαστες ερμηνείες σπουδαίων ηθοποιών μας. Επικεφαλής, η υπέροχη Γεωργία Ζώη, πλαισιωμένη από τους εξαιρετικούς Γιάννη Γαβρίλη, Αλέξανδρο Νταβρή και Αλεξάνδρα Καρακατσάνη, όλοι μετέδωσαν το μεγαλείο μιας άλλης εποχής, κατά την οποία υπήρχαν οράματα, ιδεώδη, πρότυπα, ήρωες, μπροστάρηδες, ενώ οι πνευματικοί άνθρωποι είχαν λόγο και παρουσία, παρά τα μεγάλα προβλήματα (συνεχείς πόλεμοι, έντονα πολιτικά πάθη κ.λπ).

Θερμά συγχαρητήρια, όπως αυτά αποτυπώθηκαν και από τους θεατές, στην κατάμεστη κεντρική αίθουσα του θεάτρου «Αλκμήνη».

Διάρκεια: 95' λεπτά

Παραστάσεις: Δευτέρα & Τρίτη στις 21.00, μέχρι 21 Ιανουαρίου 2025

Θέατρο «Αλκμήνη»
Αλκμήνης 8 - 12, Κάτω Πετράλωνα, Αθήνα 118 54

Η παράσταση «Σικελιανός, Μέτρο πάντων ο άνθρωπος», που δόθηκε με αφορμή την επέτειο των 140 χρόνων από τη γέννηση του Άγγελου Σικελιανού στη Λευκάδα (15 Μαρτίου 1884 - 19 Ιουνίου 1951), και των 150 χρόνων από την γέννηση της Εύας Πάλμερ (9 Ιανουαρίου 1874 - 4 Ιουνίου 1952) στην Αμερική, πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα και με την οικονομική υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού.

Under the auspices and with the financial support of the Ministry of Culture.

Νίκος Μπατσικανής, ποιητής, συγγραφέας, κριτικός Θεάτρου,
μέλος τής Ένωσης Ελλήνων Θεατρικών και Μουσικών Κριτικών

Άγγελος Σικελιανός, 15 Μαρτίου 1884 - 19 Ιουνίου 1951: ένας από τους μείζονες Έλληνες παραδοσιακούς ποιητές. Το έργο του διακρίνεται από έντονο λυρισμό και ιδιαίτερο γλωσσικό πλούτο.

Ο Σικελιανός γεννήθηκε στη Λευκάδα, όπου και πέρασε τα παιδικά του χρόνια. Ήταν το τελευταίο από τα επτά (7) παιδιά του καθηγητή Γαλλικών Ιωάννη Σικελιανού και της Χαρίκλειας Στεφανίτση. Οι ρίζες της οικογένειάς του εντοπίζονταν στην Κεφαλονιά και τη Βενετία. Αποφοίτησε από το τετρατάξιο γυμνάσιο το 1900 και τον επόμενο χρόνο εγγράφηκε στη Νομική Σχολή της Αθήνας, χωρίς ωστόσο να ολοκληρώσει ποτέ τις νομικές του σπουδές. Τα ενδιαφέροντά του ήταν καθαρά λογοτεχνικά και από νωρίς μελέτησε Όμηρο, Πίνδαρο, Ορφικούς και Πυθαγόρειους, λυρικούς ποιητές, προσωκρατικούς φιλοσόφους, Πλάτωνα, Αισχύλο, την Αγία Γραφή αλλά και ξένους λογοτέχνες όπως τον Ιταλό ποιητή και δραματουργό Ντ' Αννούντσιο (Gabriele D' Annunzio). Τα επόμενα χρόνια πραγματοποίησε αρκετά ταξίδια και στράφηκε στην ποίηση και στο θέατρο. Το 1902 δημοσίευσε τα πρώτα του ποιήματα στα λογοτεχνικά περιοδικά «Διόνυσος» και «Παναθήναια».

Σημαντικό σταθμό στη ζωή του Σικελιανού η γνωριμία του, το 1905, με την Αμερικανίδα Εύα Πάλμερ (Eva Palmer), όταν αυτή σπούδαζε στο Παρίσι ελληνική αρχαιολογία και χορογραφία, την οποία νυμφεύθηκε το 1907 στις ΗΠΑ. Το επόμενο έτος, το ζεύγος εγκαταστάθηκε στην Αθήνα. Εκείνη την περίοδο, ο Σικελιανός ήρθε σε επαφή με αρκετούς πνευματικούς ανθρώπους και το 1909 δημοσίευσε την πρώτη του ποιητική συλλογή «Αλαφροΐσκιωτος» (γράφτηκε το 1907, χρονιά που ο Παλαμάς εξέδωσε τον «Δωδεκάλογο του Γύφτου», η οποία προκάλεσε ιδιαίτερη αίσθηση στους φιλολογικούς κύκλους, αναγνωριζόμενη ως έργο - σταθμός στην ιστορία των νεοελληνικών γραμμάτων. Το ίδιο έτος γεννήθηκε και ο γιος του Γλαύκος. Κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών Πολέμων, ο Σικελιανός θα επιστρατευτεί και θα συμμετάσχει ως απλός στρατιώτης στο μέτωπο της Ηπείρου.

Μια εκδρομή στη Συκιά Κορινθίας θα σταθεί αφορμή για την αγορά ενός παραθαλάσσιου οικοπέδου από την Εύα Πάλμερ, στην άκρη του πευκοδάσους του Πευκιά. Εκεί, ο Σικελιανός, θα σχεδιάσει και θα κατασκευάσει την περίοδο 1912 - 1916 μία εξοχική κατοικία, που συνδυάζει το αρχαιοελληνικό πνεύμα με τους κίονες στην πρόσοψη, τη βυζαντινή τεχνοτροπία στα παράθυρα και την ενετική αρχιτεκτονική στα μπαλκόνια. Η κατοικία στη Συκιά θα αποτελέσει τόπο συνάντησης από εξέχουσες προσωπικότητες της διανόησης της εποχής, όπως ο Κωστής Παλαμάς, ο Κώστας Καρυωτάκης και ο Νίκος Καζαντζάκης.

Ακολούθησε μια περίοδος έντονης αναζήτησης, που καταλήγει στην έκδοση των τεσσάρων (4) τόμων της ποιητικής συλλογής «Πρόλογος στη Ζωή», «Η Συνείδηση της Γης μου» (1915), «Η Συνείδηση της Φυλής μου» (1915), «Η Συνείδηση της Γυναίκας» (1916) και «Η Συνείδηση της Πίστης» (1917). Ο «Πρόλογος στη Ζωή» ολοκληρώθηκε αργότερα με τη «Συνείδηση της Προσωπικής Δημιουργίας». Ακολουθούν ακόμα τα χαρακτηριστικά ποιήματα «Το Πάσχα των Ελλήνων» και «Μήτηρ Θεού», της περιόδου 1917 - 1920, καθώς και διάφορες συνεργασίες του με λογοτεχνικά περιοδικά της εποχής. Από μορφική άποψη, ο ποιητής επιστρέφει (μετά από δεκαετία πειραματισμών) στην έμμετρη ποίηση, δηλαδή προχωρά σε συντηρητική αναδίπλωση, ενώ το ίδιο φαινόμενο παρατηρείται και με τους Παλαμά και Βάρναλη.

Η αρχαιοελληνική πνευματική ατμόσφαιρα απασχόλησε βαθιά τον Σικελιανό και συνέλαβε την ιδέα να δημιουργηθεί στους Δελφούς ένας παγκόσμιος πνευματικός πυρήνας ικανός να συνθέσει τις αντιθέσεις των λαών («Δελφική Ιδέα»). Για τον σκοπό αυτόν, ο Σικελιανός, με τη συμπαράσταση και την οικονομική αρωγή της γυναίκας του, δίνει πλήθος διαλέξεων και δημοσιεύει μελέτες και άρθρα. Μαζί οργανώνει τις «Δελφικές Εορτές» στους Δελφούς, με τις παραστάσεις του Προμηθέα Δεσμώτη (1927) και των Ικέτιδων (1930), του Αισχύλου, να ανεβαίνουν στο αρχαίο θέατρο. Η «Δελφική Ιδέα» εκτός από τις αρχαίες παραστάσεις περιελάμβανε και τη «Δελφική Ένωση», μία παγκόσμια ένωση για τη συναδέλφωση

των λαών και το «Δελφικό Πανεπιστήμιο», στόχος του οποίου θα ήταν να συνθέσει σε έναν ενιαίο μύθο τις παραδόσεις όλων των λαών. Για τις πρωτοβουλίες αυτές, το 1929, η Ακαδημία Αθηνών του απένειμε αργυρό μετάλλιο για τη γενναία προσπάθεια αναβίωσης των δελφικών αγώνων. Από το φιλόδοξο αυτό σχέδιο το μόνο που πραγματοποιήθηκε τελικά ήταν οι Δελφικές Εορτές, αλλά και αυτές οδήγησαν σε οικονομική καταστροφή και χωρισμό του ζεύγους, αφού η Εύα Πάλμερ εγκαταστάθηκε από τότε στην Αμερική κι επέστρεψε μόνο μετά τον θάνατο του ποιητή. Το 1939 του απονεμήθηκε το Κρατικό Λογοτεχνικό Βραβείο του 1938 για το σύνολο του ποιητικού του έργου. Το 1940, παντρεύτηκε την Άννα Καραμάνη, με τη συγκατάθεση τόσο της Εύας Πάλμερ όσο και του πρώην συζύγου της Γεωργίου Καραμάνη.

Κατά τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο του 1940, ο Άγγελος Σικελιανός μαζί με άλλους Έλληνες λογίους προσυπέγραψε την Έκκληση των Ελλήνων διανοουμένων προς τους διανοούμενους ολόκληρου του Κόσμου με την οποία, αφενός μεν, καυτηριάζονταν η ιταλική επίθεση εναντίον της Ελλάδας, αφετέρου δε, διέγειρε την παγκόσμια κοινή γνώμη σε επανάσταση συνειδήσεων για κοινό νέο πνευματικό Μαραθώνα. Κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής, ο Σικελιανός διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην πνευματική αντίσταση του λαού, με κορυφαία εκδήλωση το ποίημα και τον λόγο που εκφώνησε στην κηδεία του Κωστή Παλαμά, στις 28 Φεβρουαρίου του 1943. Το 1943 - 1945 ήταν πρόεδρος της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών. Υπήρξε μέλος του Ελληνοσοβιετικού Συνδέσμου.

Υπήρξε πέντε (5) φορές υποψήφιος για το Βραβείο Νομπέλ Λογοτεχνίας:

Το 1946, προτεινόμενος από το μέλος της Σουηδικής Ακαδημίας Anders Österling.

Το 1947, προτεινόμενος από τον Νίκο Βέη, που την ίδια χρονιά είχε προτείνει και τον Νίκο Καζαντζάκη με τη σκέψη πως θα έπρεπε να βραβευτούν από κοινού.

Το 1948, προτεινόμενος από μέλος της Βασιλικής Ακαδημίας Γραμμάτων, Ιστορίας και Αρχαιοτήτων της Σουηδίας Axel W Persson και το μέλος της Σουηδικής Ακαδημίας συγγραφέα και δημοσιογράφο Elin Wägner. Τη χρονιά εκείνη, ο Anders Österling, ο οποίος είχε προτείνει τον Σικελιανό το 1946, πρότεινε να μοιραστεί το βραβείο μαζί με τον νικητή εκείνης της χρονιάς Τ.Σ. Έλιοτ, αλλά η πρότασή του απορρίφθηκε.

Το 1949, προτεινόμενος από το μέλος της Σουηδικής Ακαδημίας, συγγραφέα Sigfrid Siwertz.

Το 1950, προτεινόμενος με δύο προτάσεις. Μια, με μοναδικό υποψήφιο τον ίδιο, από την Ελληνική Εταιρεία Λογοτεχνών και μια, σε συνδυασμό ξανά με τον Καζαντζάκη, από το μέλος της Σουηδικής Ακαδημίας συγγραφέα Hjalmar Gullberg.

Ο Άγγελος Σικελιανός υπέφερε από χρόνια ημιπληγία. Πέθανε στην Αθήνα στις 19 Ιουνίου 1951, έπειτα από πολυήμερη νοσηλεία, εξαιτίας λήψης φαρμάκου που του προκάλεσε σημαντικές διαταραχές και τάφηκε στο Α΄ Νεκροταφείο Αθηνών.

Ο ποιητής εξέδωσε ο ίδιος τα έργα του σε τρεις (3) τόμους, με τον τίτλο «Λυρικός Βίος» (1946 Α και Β, 1947 Γ), αφήνοντας απέξω κάποια έργα που δε θεώρησε απαραίτητο να συμπεριλάβει.

Το 1965 άρχισε η έκδοση των «Απάντων» του, με επιμέλεια του Γ. Π. Σαββίδη. Εκδόθηκαν πέντε (5) τόμοι, με τα έργα που είχε δημοσιεύσει ο ποιητής (1965 - 1968) και έκτος τόμος (1969), με όσα ποιήματα είχε αφήσει εκτός του Λυρικού Βίου.

Πεζά κείμενα:

Συγκεντρωτική έκδοση των Απάντων: Πεζός Λόγος Α (1978), Πεζός Λόγος Β (1980), Πεζός Λόγος Γ (1981), Πεζός Λόγος Δ (1983), Πεζός Λόγος Ε (1985)

Τραγωδίες: Ο Διθύραμβος του Ρόδου (1932), Σίβυλλα (1940), Ο Δαίδαλος στην Κρήτη (1942), Ο Χριστός στη Ρώμη (1946), Ο Θάνατος του Διγενή (1947), Ασκληπιός (ημιτελές)

Συγκεντρώθηκαν σε τρεις τόμους, με τον τίτλο «Θυμέλη, Α' και Β', 1950, Γ', 1954»:

Ποίηση - Επιστολογραφία - Πεζά Κείμενα - Ανθολογίες

(Με Φιλολογική Επιμέλεια, Παρουσίαση, Σχολιασμό, Σημειώσεις, Γλωσσάριο).

Άγγελος Σικελιανός, Ανθολογία, Επιλογή – φιλολογική επιμέλεια Ζήσιμος Λορεντζάτος, Γλωσσάρι Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλος, «Ίκαρος», Αθήνα 1998.

Άγγελου Σικελιανού, Γράμματα, πρώτος τόμος (1902-1930), Φιλολογική επιμέλεια Κώστας Μπουρναζάκης, «Ίκαρος», Αθήνα 2000.

Άγγελου Σικελιανού, Γράμματα, δεύτερος τόμος (1931-1951), Φιλολογική επιμέλεια Κώστας Μπουρναζάκης, «Ίκαρος», Αθήνα 2000.

Άγγελου Σικελιανού, Αντίδωρο, Φιλολογική επιμέλεια Κώστας Μπουρναζάκης, «Ίκαρος», Αθήνα 2003.

Άγγελος Σικελιανός, Μήτηρ Θεού, Φιλολογική επιμέλεια Κώστας Μπουρναζάκης, «Ιδεόγραμμα», Αθήνα 2003.

Άγγελος Σικελιανός, Κήρυγμα Ηρωισμού, Φιλολογική επιμέλεια Κώστας Μπουρναζάκης, «Ίκαρος», Αθήνα 2004.

Άγγελος Σικελιανός, Γράμματα στην Εύα Πάλμερ Σικελιανού, Φιλολογική επιμέλεια Κώστας Μπουρναζάκης, «Ίκαρος», Αθήνα 2008.

Άγγελος Σικελιανός, Συνεντεύξεις και συνομιλίες, Φιλολογική επιμέλεια Κώστας Μπουρναζάκης, «Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη», Ηράκλειο 2013.

Άγγελος Σικελιανός Τέλος κι αρχήν η μνήμη εδώ δεν έχει, Εισαγωγή - Ανθολόγηση - Φιλολογική επιμέλεια Κώστας Μπουρναζάκης, Εκδόσεις εφημ. «Η Καθημερινή», Αθήνα 2014.

Πηγή: «Βικιπαίδεια»